

Notitie

Graag nodigen we u uit om op 17 november aanstaande tussen 17.30 en 18.30 deel te nemen aan een groepsinterview met de gemeenteraad in het kader van een Rekenkameronderzoek van de gemeente Zaanstad. Dit onderzoek richt zich op het toezicht op en de handhaving van de informatie- en energiebesparingsplicht voor bedrijven. Namens de Rekenkamer wordt het onderzoek uitgevoerd door onderzoekers van adviesbureau TwynstraGudde. Hieronder leest u meer over de context en kaders van het onderzoek. Verdere voorbereiding, anders dan het lezen van deze notitie,

1. Aanleiding onderzoek

De gemeente Zaanstad heeft de ambitie uitgesproken om tussen 2030 en 2040 klimaatneutraal te zijn. Een belangrijk onderdeel van deze ambitie is het verminderen van het energieverbruik bij bedrijven en instellingen die vallen onder de Wet milieubeheer (Wm). In het Nieuw Zaans Klimaatakkoord 2.0 is aangegeven dat op basis van de [Klimaatmonitor](#) kan worden geconstateerd dat de bedrijven in Zaanstad tezamen ongeveer de helft van de CO₂ van Zaanstad uitstoten (industrie 37% en commerciële dienstverlening 13%).¹

In artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit Milieubeheer is de bepaling opgenomen dat inrichtingen (bedrijven en instellingen) alle energiebesparende maatregelen moeten treffen die binnen vijf jaar terugverdiend kunnen worden. Deze verplichting geldt voor inrichtingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh elektriciteit en/of 25.000 m³ aardgas (equivalent) gebruiken. Naast de energiebesparingsplicht hebben bedrijven en instellingen op grond van het Activiteitenbesluit Milieubeheer een informatieverplichting om eens per vier jaar over door hen geïmplementeerde energiebesparende maatregelen te rapporteren. De eerste keer moest dit voor 1 juli 2019 gebeuren via het eLoket van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Het college van B en W van de gemeente Zaanstad is als bevoegd gezag in de meeste gevallen verantwoordelijk voor toezicht op en handhaving van de informatie- en energiebesparingsplicht. De directeur van de Omgevingsdienst Noordzeekanaal-gebied voert deze taken in mandaat uit voor het college van B en W van de gemeente Zaanstad.²

Resumerend kunnen we stellen dat de aanleiding voor dit onderzoek wordt gevormd door:

- Het belang van de maatregel bij het realiseren van de ambitie voor Zaanstad om tussen 2030 en 2040 energieneutraal te zijn.
- De wettelijke verplichting die in het *Activiteitenbesluit Milieubeheer* is opgenomen.
- De rol van de gemeente Zaanstad om op deze verplichtingen toezicht te houden en te handhaven als bevoegd gezag.

2. Onderzoeksvragen

De Rekenkamer heeft de volgende centrale onderzoeksvraag geformuleerd.

In hoeverre zijn het toezicht op en de handhaving van de informatie- en energiebesparingsplicht bij bedrijven in Zaanstad goed ingericht en wordt de gemeenteraad voldoende door het college geïnformeerd over de uitvoering en de bereikte resultaten?

¹ Gemeente Zaanstad. (maart 2021). *Nieuw Zaans Klimaatakkoord 2.0*.

² Gemeente Zaanstad. *Besluit mandaat, machtiging en volmacht Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) 2017 gemeente Zaanstad, Bijlage II Register behorend bij besluit mandaat, machtiging en volmacht, onderdeel 7.1*.

De hoofdvraag is uitgewerkt in vier deelvragen die sowieso beantwoord moeten worden:

1. Hoe zijn het toezicht en de handhaving van de in de Activiteitenbesluit Milieubeheer vastgelegde informatie- en energiebesparingsplicht bij bedrijven in de gemeente Zaanstad georganiseerd?
2. In hoeverre stuurt de gemeente op een adequate uitvoering van de verplichting tot het treffen van energiebesparende maatregelen door bedrijven?
3. In hoeverre is er voldoende toezicht op en handhaving van de informatie- en energiebesparingsplicht door de OD NZKG?
  - a. In hoeverre heeft de OD NZKG inzicht in het aantal bedrijven in Zaanstad dat valt onder de verplichtingen uit het Activiteitenbesluit Milieubeheer?
  - b. In hoeverre heeft de OD NZKG inzicht in de mate waarin bedrijven voldoen aan de informatie- en energiebesparingsplicht?
4. Is de gemeenteraad voldoende geïnformeerd over de uitvoering en de bereikte resultaten van de handhaving van de informatie- en energiebesparingsplicht uit het Activiteitenbesluit Milieubeheer en over de eventuele bijstellingen in de opdracht aan de OD NZKG?

Indien er informatie voorhanden is over het energiebesparingspotentieel en de resultaten die met energiebesparingsmaatregelen worden bereikt, dan wil de Rekenkamer ook graag ook een vijfde deelvraag beantwoord hebben:

5. Hoe groot is het energiebesparingspotentieel bij Wm-inrichtingen in de gemeente Zaanstad en welke resultaten zijn er met de energiebesparingsmaatregelen bereikt in relatie tot het besparingspotentieel?

3. Scope

Het onderzoek richt zich op:

- Bedrijven met een energiebesparingsplicht waarvoor de gemeente Zaanstad op het gebied van handhaving en toezicht optreedt als bevoegd gezag.
- Bedrijven waarvoor in de periode 2014-2022 de energiebesparingsplicht geldt.
- Informatie over het energiebesparingseffect van de ingezette maatregelen in relatie tot het besparingspotentieel, zoals dat bekend is bij de OD NZKG. Indien de informatie over de totaal gerealiseerde CO₂-reductie beschikbaar is bij de OD NZKG, dan wil de Rekenkamer die ook in het rapport opgenomen zien.

Het onderzoek richt zich niet op:

- Bedrijven met een energiebesparingsplicht waarvoor de provincie of een andere instantie op het gebied van toezicht en handhaving optreedt als bevoegd gezag.
- Bedrijven of instellingen die geen informatieplicht hebben, zoals alle Wm-inrichtingen die deelnemen aan het Europese emissiehandelssysteem en glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan het CO₂-vereveningssysteem.
- Rollen en ervaringen van bedrijven of instellingen bij de informatie- en energiebesparingsplicht.

4. Aanpak

Grofweg beslaat het onderzoek drie stappen:

- Documentenstudie.
- Interviews en gesprekken.
- Analyse, rapportage en presentatie.

Tijdens de gespreksronde bekijken we de energiebesparings- en informatieplicht vanuit verschillende perspectieven: de ambtelijke organisatie (betrokken ambtenaren), het college en de raad. Daarnaast gaan we in gesprek met betrokkenen vanuit de OD NZKG om meer zicht te krijgen op de uitvoering en (waar mogelijk) de resultaten.

De gesprekken leveren input voor de beantwoording van alle deelvragen zijn van belang om het feitenbeeld, ontstaan uit het documentenonderzoek, te verifiëren en aan te vullen. We zoomen daarbij in op de volgende aspecten: opdrachtgeverschap, uitvoering, informatievoorziening (van OD NZKG aan de gemeente en van het college aan de raad) en, indien mogelijk, de behaalde resultaten inzake de energiebesparingsplicht. We bekijken per interview welke aspecten relevant zijn om te behandelen.

5. Gesprek met de gemeenteraad

Het gesprek met de raad vindt plaats als slotstuk van de gespreksronde. Tijdens het groepsgesprek op 17 november gaan we onder andere in gesprek over:

- de opdracht van Zaanstad aan de OD NZKG over de uitvoering van de energiebesparings- en informatieplicht en de beelden van de raad hierbij;
- de relatie tussen de lokale doelen op het vlak van duurzaamheid, het Zaans Klimaatakkoord 2.0 en de uitvoering van de energiebesparings- en informatieplicht; en
- de informatievoorziening aan de raad over de uitvoering van de energiebesparings- en informatieplicht en de behoefte van de raad over deze informatievoorziening